

การพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
DEVELOPING WORK PLANNING SKILLS BASED ON THE PHILOSOPHY OF
SUFFICIENCY ECONOMY THROUGH ACTIVITY-BASED LEARNING AMONG
UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS

¹ณฤมล บุญเจริญ Narumon Booncharoen ²จารุวรรณ ขำเพชร Jaruwan Kampetch

³อชิระ อดิธมาน Achira Uttaman

^{1, 2, 3}มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Srinakharinwirot University, Thailand

Corresponding Author E-mail: narumon.boon@g.swu.ac.th

Article Received: June 15, 2025. Revised: December 29, 2025. Accepted: December 30, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้วัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน 2) เพื่อศึกษาผลการพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตบางแคปานขำ จำนวน 20 คน ที่สนใจและเข้าร่วมกิจกรรม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) กิจกรรมการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) แบบประเมินทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานที่พัฒนาขึ้น สามารถพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายได้ โดยกิจกรรมมีลำดับขั้น 4 กิจกรรม ได้แก่ 1.พอเพียงสู่แผนงาน, 2.วางแผนอย่างเป็นระบบ, 3.ปรับแผนอย่างสร้างสรรค์, และ 4.วางแผนรายบุคคล 2) หลังเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, ทักษะวางแผนการทำงาน, การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน

Abstract

This action research aimed 1) to develop work planning skills based on the Philosophy of Sufficiency Economy (SEP) in upper secondary school students through activity-based learning, and 2) to study the results of developing work planning skills based on SEP in upper secondary school students who participated in the activity-based learning. This research was an action research study with a sample group of 20 upper secondary school students

from Ratjavinit Bangkaepankhum School who voluntarily participated in the activities. The research instruments included: 1) activity-based learning activities designed to develop work planning skills based on the Philosophy of Sufficiency Economy, and 2) an assessment form for work planning skills based on the Philosophy of Sufficiency Economy. Data were analyzed using mean and standard deviation.

The research findings revealed that 1) The developed activity-based learning activities could effectively develop work planning skills based on the Philosophy of Sufficiency Economy in upper secondary school students. The activities comprised four sequential steps: 1. Sufficiency leading to a plan, 2. Systematic planning, 3. Creative plan adjustment, and 4. Individual planning. 2) After participating in the activity-based learning activities, upper secondary school students demonstrated a high level of overall work planning skills based on the Philosophy of Sufficiency Economy.

Keywords: Philosophy of Sufficiency Economy, Work Planning Skills, Activity-Based Learning

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ส่งผลให้การพัฒนาทักษะชีวิตเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มนักเรียนในวัยเรียน ซึ่งเป็นช่วงวัยหัวเลี้ยวหัวต่อสู่การดำรงชีวิตที่มั่นคงและยั่งยืน อย่างไรก็ตาม พบว่านักเรียนจำนวนมากยังคงขาดทักษะการวางแผนการทำงาน ซึ่งเป็นความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย วางขั้นตอน และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและพอประมาณ งานวิจัยของหทัยรัตน์ บุญโยปษ์ภูมิ (2561) ชี้ให้เห็นว่าเยาวชนไทยประสบปัญหาการขาดทักษะด้านการวางแผน การตัดสินใจ และการจัดการตนเอง ส่งผลให้เผชิญกับปัญหาทางสังคมที่ซับซ้อน เช่น การติดเกม การตั้งครมไม่พร้อม การใช้สารเสพติด และการกระทำความรุนแรง ซึ่งล้วนสะท้อนถึงการขาดทักษะชีวิตที่จำเป็น เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการควบคุมตนเองเพื่อเผชิญกับสิ่งเร้าในสังคม นอกจากนี้ ระบบการศึกษาไทยยังให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาการมากกว่าการพัฒนาทักษะชีวิตอย่างเป็นองค์รวม ทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการฝึกฝนการวางแผนและจัดการตนเองอย่างเป็นระบบ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

จากปัญหาดังกล่าว การส่งเสริมและพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงานจึงเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วน เพื่อให้ นักเรียนสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยมีคุณธรรมและความรู้เป็นเงื่อนไขพื้นฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลลัญญกร นิลกาญจน์, ปัญญา เลิศไกร และสุดาวรรณ มีบัว (2560) และจริยา ดิงแยมศรี (2565) พบว่าการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนช่วยสร้างเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลายด้าน เช่น การทำงานเป็นทีม ทักษะการประสานงาน และความพร้อมในการทำงาน รวมถึงช่วยให้นักเรียนฝึกฝนการวางแผนการใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด การจัดการรายรับ-รายจ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ การออม และการตระหนักถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งล้วนเป็นรากฐานสำคัญของการวางแผนการทำงานอย่างยั่งยืน การมุ่งเน้นที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายนั้นเหมาะสมอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่มีพัฒนาการทาง

ความคิดและความรับผิดชอบสูงขึ้น (ชไมพร สีม่า, 2562) ทำให้พวกเขามีศักยภาพในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะเหล่านี้ได้อย่างเต็มที่

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาและสังเกตในบริบทของโรงเรียนราชวินิตบางแคปานขำ พบว่านักเรียนจำนวนไม่น้อยยังคงขาดทักษะการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบ เช่น การตั้งเป้าหมาย การจัดลำดับความสำคัญ การบริหารเวลา และการเตรียมรับมือกับอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งเป็นทักษะชีวิตที่สำคัญสำหรับวัยรุ่น ในศตวรรษที่ 21 (มุลนิธิยุวัฒน์, 2562) ด้วยเหตุนี้ การเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning: ABL) จึงเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรัตน์ เตชะนอก และคณะ (2563) ซึ่งว่า ABL ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งช่วยฝึกฝนการคิดวางแผน การตัดสินใจ และการแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับผลการวิจัยของจรินทร์ ทรงพุดปัญญา (2566) ที่พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานหลังเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ งานวิจัยของเพ็ญภา ตลับกลาง (2562) และณัฐภูมิ สุกุณี (2559) ยังยืนยันว่า การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานมีส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การวางแผน การทำงานเป็นทีม และทักษะการแก้ปัญหาได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านความรับผิดชอบและการคิดวิเคราะห์ โดยเฉพาะเมื่อนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีส่วนร่วม และเรียนรู้ผ่านสถานการณ์ใกล้เคียง ซึ่งเป็นกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงาน เนื่องจากนักเรียนได้ฝึกตั้งเป้าหมายของตน วางลำดับขั้นตอนการทำงาน ประเมินความเสี่ยง และบริหารเวลาและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสม โดยมีแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน (ABL) ที่เหมาะสม เช่น การออกแบบกิจกรรมในรูปแบบโครงงานกลุ่ม การจำลองสถานการณ์ (simulation) และการใช้กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่นักเรียนต้องวางแผนและลงมือปฏิบัติภายในเวลาที่กำหนด และเน้นให้มีการสะท้อนผล (reflection) หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนสามารถประเมินตนเอง ปรับปรุงการวางแผน และพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมยิ่งขึ้นในการดำเนินงานต่อไป การบูรณาการการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน (ABL) เข้ากับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมทักษะการวางแผนการทำงานในบริบทของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างเป็นรูปธรรม

จากความเป็นมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความจำเป็นในการส่งเสริมให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีทักษะการวางแผนการทำงานที่สอดคล้องกับแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสามารถบูรณาการผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานในกิจกรรมชุมนุมของโรงเรียนราชวินิตบางแคปานขำ ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่มีการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางศาสตร์พระราชาและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง การวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งออกแบบและประเมินผลการพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงานของนักเรียน ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม ฝึกคิด วิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่ดีขึ้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียน การดำรงชีวิต และการทำงานในอนาคต นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังคาดว่าจะเป็แนวทางจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ครูผู้สอนและสถานศึกษานำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ และเป็นต้นแบบการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ากับการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบกิจกรรมเป็นฐาน (ABL) เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตแก่นักเรียนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตบางแคปานขำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 799 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนราชวินิตบางแคปานขำ ที่สมัครเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยความสมัครใจ จำนวน 20 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning)

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 กิจกรรมการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 แบบประเมินทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

4.1 กิจกรรมการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 1) สำรวจความต้องการและเป้าหมายของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) ศึกษางานวิจัย เอกสาร และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ในการออกแบบแผนกิจกรรมการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามลำดับขั้นกิจกรรมการเรียนรู้ 4 แผนกิจกรรม รวม 12 ชั่วโมง ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 พอเพียงสู่แผนงาน, กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 วางแผนอย่างเป็นระบบ, กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 ปรับแผนอย่างสร้างสรรค์ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 4 วางแผนรายบุคคล
- 3) นำมาตรวจสอบคุณภาพของแผนกิจกรรมการเรียนรู้ โดยนำแผนกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และนำผลไปปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
- 4) ผู้วิจัยนำกิจกรรมการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินการจัดกิจกรรม

4.2 แบบประเมินทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาตามลำดับขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เกี่ยวกับทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากนั้นผู้วิจัยจึงวิเคราะห์และสังเคราะห์ออกมาเป็นตัวบ่งชี้ทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ ดังนี้ (1) การใช้ความรู้ในการวางแผน (2) การใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานในการวางแผน (3) การวางแผนแบบพอประมาณ (4) การวางแผนอย่างมีเหตุผล (5) การวางแผนโดยสร้างภูมิคุ้มกัน 2) ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน 3) ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เกี่ยวกับกิจกรรมชุมชน 4) ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา กลยุทธ์และมาตรฐานการศึกษา โรงเรียนราชวินิตบางแคปานขำ จากเอกสารของสถานศึกษา 5) สร้างแบบประเมินทักษะวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกณฑ์การตรวจให้คะแนน โดยนำคะแนนมาคิดเป็นค่าเฉลี่ยและแปลความหมายเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ซึ่งแบบประเมินมีส่วนประกอบ ดังนี้ (1) ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน (2) การประเมินทักษะวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากการประเมินตนเองของนักเรียน ได้แก่ ทักษะที่วิเคราะห์สังเคราะห์ได้จากการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มี 5 ด้าน 6) นำแบบประเมินทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมของคุณภาพ ความถูกต้องของการใช้ภาษา ข้อคำถาม เพื่อนำมาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากนั้นผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ และ 7) นำแบบประเมินไปใช้กับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมและนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในคาบชุมนุม จำนวน 12 ชั่วโมง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน จะได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับขั้นการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน (ABL) 5 ขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย 4 กิจกรรม ดังนี้

ครั้งที่ 1 กิจกรรมการเรียนรู้พอเพียงสู่แผนงาน	จำนวน 3 ชั่วโมง
ครั้งที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้วางแผนอย่างเป็นระบบ	จำนวน 3 ชั่วโมง
ครั้งที่ 3 กิจกรรมการเรียนรู้ปรับแผนอย่างสร้างสรรค์	จำนวน 3 ชั่วโมง
ครั้งที่ 4 กิจกรรมการเรียนรู้วางแผนรายบุคคล	จำนวน 3 ชั่วโมง

5.2 ดำเนินการประเมินทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนหลังการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผลประเมินทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสรุปผลการดำเนินกิจกรรม

6. สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการวิเคราะห์คะแนนจากแบบประเมินทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่นักเรียนเป็นผู้ประเมินตนเองซึ่งสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นจึงนำมาแปลความหมายแบบมาตราส่วนประเมินค่าเป็น 5 ระดับเพื่อสรุปผลการวิจัย และสถิติที่ใช้วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ เพื่อหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน ตามลำดับกิจกรรมการเรียนรู้ 4 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง พอเพียงสู่แผนงาน

ผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เริ่มจากการนำนักเรียนเข้าสู่บทเรียนจากการเปิดวิดีโอทัศน์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียนได้ทบทวนความหมายและความสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเชื่อมโยงการประยุกต์ใช้แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการวางแผนงานเบื้องต้น โดยมีกิจกรรมหลักเป็นการถอดบทเรียนจากโครงการพระราชดำริ ได้แก่ โครงการฝนหลวง โครงการหญ้าแฝก โครงการแก้มลิง โครงการกั้นน้ำช่วยพัฒนา และโครงการแก่งดิน เพื่อให้นักเรียนเห็นตัวอย่างการวางแผนการทำงานที่ผสมผสานแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งกิจกรรมได้ออกแบบให้นักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาโครงการพระราชดำริเพื่อถอดบทเรียนการวางแผนการทำงานจากโครงการพระราชดำริ และวิเคราะห์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการวางแผนการทำงาน จากการตั้งคำถามถึงที่มา ปัญหา แนวทางแก้ไข ปัญหาโครงการต่างๆ ทำให้นักเรียนเห็นความเชื่อมโยงระหว่าง ความพอประมาณ มีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันกับการวางแผนการทำงาน และเข้าใจมิติความรู้และคุณธรรมได้ชัดเจน มีสื่อประกอบการเรียน ได้แก่ วิดีทัศน์โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและใบกิจกรรม ช่วยกระตุ้นความสนใจและสะท้อนผลการเรียนรู้ได้

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง วางแผนอย่างเป็นระบบ

ผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้นักเรียนสร้างประสบการณ์และการเรียนรู้จากการฝึกจัดทำแผนงานอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่กำหนดประเด็นที่จะศึกษา วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย วิธีดำเนินงาน งบประมาณ ตลอดจนการวัดผลและประเมินผล ซึ่งกระบวนการกิจกรรมนี้ เน้นกิจกรรมกลุ่มให้นักเรียนร่วมระดมความคิด สร้างแผนงานที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ ตามโครงสร้างของแผนงานคุณภาพ PDCA มีขั้นตอนที่ชัดเจน คือ การกำหนดขั้นการวางแผน (Plan) ขั้นการปฏิบัติ (DO) ขั้นการตรวจสอบ (Check) และขั้นการปรับปรุง (Action) เพื่อให้นักเรียนออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับขั้นตอนการวางแผนสู่การปฏิบัติจริง นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ พัฒนาแผนงาน และนำเสนอผังมโนทัศน์ของกลุ่มตนเอง โดยนักเรียนสามารถเลือกเขียนแผนงานที่กลุ่มตนสนใจตามโจทย์กิจกรรมที่กำหนดทั้ง 4 มิติ คือ กิจกรรมด้านสังคม กิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม กิจกรรมด้านเศรษฐกิจ และกิจกรรมด้านวัฒนธรรม ในแผนมีการระบุวัตถุประสงค์ เชื่อมโยงกับปัญหา และกำหนดแนวทางแก้ปัญหาได้เป็นลำดับขั้น ครูกระตุ้นให้นักเรียนคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น ช่วยให้นักเรียนเห็นกิจกรรมที่หลากหลาย

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ปรับแผนอย่างสร้างสรรค์

ผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ให้เป็นกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินผลจากการปฏิบัติกิจกรรม กล่าวคือ นักเรียนกลับมาทบทวนแผนงานจากกิจกรรมที่ 2 หลังจากได้ปฏิบัติมาแล้ว และประเมินผลการนำไปปฏิบัติจริงในระยะสั้น เพื่อค้นหาว่าจากแผนที่วางแผนไว้มีอะไรทำสำเร็จและอะไรควรปรับปรุง แผนนี้มีกิจกรรมหลักคือ การรายงานผล บันทึกปัญหาและอุปสรรค นำไปสู่การวิเคราะห์เพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงแผนงานให้สมบูรณ์ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 3 มีความเชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 ทำให้นักเรียนไม่เพียงแต่เขียนแผน แต่ยังได้ทดลองปฏิบัติจริง ได้สะท้อนผล และปรับปรุงแผน โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการดำเนินกิจกรรมและการอภิปรายร่วมกัน ด้านผลลัพธ์ผู้เรียนพบว่า นักเรียนเข้าใจการพัฒนาการวางแผนการทำงานมากขึ้น รู้จักประเมินผลด้วยเหตุผลและความรอบคอบ รวมถึง

นักเรียนเรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนแผนกรณีการดำเนินงานไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง เช่น กิจกรรมติดป้ายประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ภายในโรงเรียน พบอุปสรรคหลัก เรื่อง สื่อที่ทำไม่ค่อยสร้างความสนใจ เพราะนักเรียนขาดทักษะออกแบบกราฟิก ทำให้ป้ายครั้งแรกยังไม่น่าสนใจ นักเรียนจึงต้องปรับให้น่าสนใจอีกครั้งก่อนนำไปติดประกาศ, กิจกรรมเสี่ยงตามสายให้ความรู้ตอนเช้า พบอุปสรรคหลัก เรื่อง เวลาจำกัดแค่ช่วงเวลา 07.00 น. – 07.25 น. เท่านั้น และโรงเรียนมีกิจกรรมแทรกหัวข้อให้ความรู้ที่นักเรียนวางแผนไว้ นักเรียนจึงต้องปรับเรื่องให้เข้ากับกิจกรรมโรงเรียนและปรับเวลาเพื่อประชาสัมพันธ์อย่างอื่นด้วย, กิจกรรมบอร์ดสื่อรักเทศกาลสำคัญ พบอุปสรรคหลัก เรื่อง งบประมาณไม่พอเพราะนักเรียนคำนวณอุปกรณ์ไม่ครบ และสมาชิกลืมนำอุปกรณ์มาจึงต้องแก้ไขปัญหาระดมเงินเพิ่มและไปยืมอุปกรณ์จากครู และกิจกรรมพี่สอนน้องเรื่องการออมเงิน พบอุปสรรคหลัก เรื่อง สถานที่จัดกิจกรรม เพราะแผนที่วางไว้จะจัดกิจกรรมกับระดับชั้น ม.1 ในคาบอบรมคุณธรรมซึ่งจัดที่หอประชุมของโรงเรียน แต่หอประชุมใช้สำหรับกิจกรรมอื่นกระชั้นกัน ทำให้นักเรียน ม.1 ต้องไปเรียนในห้องประจำตัวเอง นักเรียนจึงไปจัดกิจกรรมในห้องเรียนได้เพียงห้องเดียว

กิจกรรมเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง วางแผนรายบุคคล

ผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมเรียนรู้ที่ 4 เน้นการประยุกต์ความรู้ไปใช้ โดยนักเรียนจะได้นำความรู้ที่ได้เรียนรู้มาจากการทำกิจกรรมการวางแผนงานกลุ่มสู่การปฏิบัติจริงแล้วนั้น มาสร้างแผนงานรายบุคคลให้นำเสนอรูปแบบกิจกรรมที่นักเรียนสนใจอยากจะทำที่สุด พร้อมวิเคราะห์ความเป็นไปได้และเตรียมนำไปปฏิบัติในระยะยาว โดยมุ่งให้นักเรียนใช้ทักษะทั้งหมดที่ได้ฝึกจากกิจกรรมที่ 1-3 มาบูรณาการ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและความพร้อมที่จะดำเนินโครงการจริง กิจกรรมนี้มุ่งเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง สร้างแรงจูงใจด้วยการให้เลือกปัญหาหรือความสนใจที่แท้จริงของนักเรียนแต่ละคน ผลลัพธ์ที่ได้คือนักเรียนเกิดความภาคภูมิใจได้สรุปเป็น “แผนของฉัน” ที่เฉพาะเจาะจงกับเรื่องที่นักเรียนสนใจ กิจกรรมที่นักเรียนเสนอมามีทั้งกิจกรรมที่ทำในโรงเรียนและกิจกรรมที่ทำนอกโรงเรียน เช่น แผนกิจกรรมบริจาคโลหิต แผนกิจกรรมจิตอาสาพยาบาล แผนกิจกรรมจิตอาสาบ้านพักคนชรา แผนกิจกรรมสุขภาพดีใช้ถูกวิธีมีความสุข แผนกิจกรรมทิ้งขยะถูกที่เริ่มที่ตัวเรา แผนกิจกรรมบอร์ดสวยในห้องเรียน แผนกิจกรรมออมวันละนิดจิตแจ่มใส แผนกิจกรรมธนาคารความดี เป็นต้น เมื่อนักเรียนนำเสนอกิจกรรมของตนเอง จะมีการคัดเลือกกิจกรรมจากเพื่อน เพื่อนำไปขยายเป็นกิจกรรมที่จะทำในปีการศึกษาต่อไป ทั้งนี้ทุกกิจกรรมสะท้อนให้เห็นว่าได้ส่งเสริมทักษะและเจตคติในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการวางแผนได้ชัดเจน

โดยสรุป การพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานนี้ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ช่วยยกระดับศักยภาพการวางแผน การคิดวิเคราะห์ ตลอดจนส่งเสริมคุณธรรมและการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำเนินชีวิตและการเรียนรู้ต่อไปในอนาคต

2. ผลการศึกษาการพัฒนาทักษะวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน โดยผลการประเมินของนักเรียนประเมินตนเอง และผู้วิจัยประเมินนักเรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของนักเรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรม

ลำดับที่	รายการประเมิน	นักเรียนประเมินตนเอง			ผู้วิจัยประเมินนักเรียน		
		$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
1	การใช้ความรู้ในการวางแผน	4.49	0.26	มาก	4.41	0.25	มาก
2	การใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานในการวางแผน	4.53	0.25	มากที่สุด	4.54	0.23	มากที่สุด
3	การวางแผนแบบพอประมาณ	4.42	0.28	มาก	4.30	0.29	มาก
4	การวางแผนอย่างมีเหตุผล	4.40	0.28	มาก	4.20	0.29	มาก
5	การวางแผนโดยสร้างภูมิคุ้มกัน	4.06	0.25	มาก	3.94	0.25	มาก
ภาพรวม		4.38	0.27	มาก	4.28	0.26	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนได้ทำการประเมินตนเองในด้านการใช้ความรู้ในการวางแผน อยู่ในระดับมาก การใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานในการวางแผน อยู่ในระดับมากที่สุด การวางแผนแบบพอประมาณ อยู่ในระดับมาก การวางแผนอย่างมีเหตุผล อยู่ในระดับมาก การวางแผนโดยสร้างภูมิคุ้มกัน อยู่ในระดับมาก สรุปคะแนนค่าเฉลี่ยทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผู้วิจัยประเมินนักเรียนในด้านการใช้ความรู้ในการวางแผน อยู่ในระดับมาก การใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานในการวางแผน อยู่ในระดับมากที่สุด การวางแผนแบบพอประมาณ อยู่ในระดับมาก การวางแผนอย่างมีเหตุผล อยู่ในระดับมาก การวางแผนโดยสร้างภูมิคุ้มกัน อยู่ในระดับมาก สรุปคะแนนค่าเฉลี่ยทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน โดยมีผลการอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานที่พัฒนาขึ้น เพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาความต้องการ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กิจกรรมเป็นฐาน ข้อมูลพื้นฐาน บริบททางสังคมของกลุ่มประชากรและสถานศึกษา จากเอกสาร บทความ งานวิจัยของนักวิชาการต่างๆ รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยและพัฒนากิจกรรมตามลำดับขั้นการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน ซึ่งประกอบไปด้วย 4 กิจกรรมที่มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน ตั้งแต่การสร้างความรู้ความเข้าใจพื้นฐาน การลงมือปฏิบัติจริง การสะท้อนผล และการประยุกต์ใช้ในการวางแผนรายบุคคล ส่งผลให้นักเรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นและเกิดการพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามที่ตั้งเป้าไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน (Activity-based Learning) ที่ว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนผ่านกิจกรรมช่วยส่งเสริมทักษะการคิดและการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยสรุป การพัฒนากิจกรรมเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานทั้ง 4 กิจกรรม ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนได้ สามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ครอบคลุมตั้งแต่การสร้างความรู้พื้นฐาน การลงมือปฏิบัติ การประเมินสะท้อนผล จนถึงการประยุกต์ใช้จริง (ภัทรสร นรเทริญ, 2562) นักเรียนเกิดทักษะและคุณลักษณะที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครบทั้ง 5 ด้าน ผ่านกระบวนการเรียนรู้มีส่วนร่วมและสนุกกับการเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืนยิ่งขึ้น ดังที่มาริษา ศรีชะแก้ว และสถาพร วิชัยรัมย์ (2562) ได้กล่าวไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นทั้งวิธีการและเป้าหมายของการดำเนินการต่าง ๆ บนพื้นฐานของความมีเหตุผล ความพอประมาณ และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยมีเงื่อนไขส่งเสริม คือ ความรู้และคุณธรรม การจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้ก็ได้บูรณาการหลักการนี้ในทุกขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงานควบคู่ไปกับการซึมซับคุณลักษณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นรูปธรรม

2. ผลการศึกษาผลการพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน โดยพิจารณาจาก 5 ตัวบ่งชี้ทักษะสำคัญ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการในทุกด้าน ดังนี้

2.1 การใช้ความรู้ในการวางแผน อยู่ในระดับมาก กล่าวคือ นักเรียนแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการนำความรู้ที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการวางแผนได้อย่างเป็นระบบ ทั้งการรวบรวมข้อมูล กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน และคาดการณ์ผลลัพธ์อย่างเป็นระบบ ซึ่งแตกต่างจากก่อนเข้าร่วมกิจกรรมที่นักเรียนยังขาดทักษะนี้ การที่นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่ๆ เช่น ด้านการเงิน การออกแบบกราฟิก หรือการจัดการขยะ มาใช้ในการวางแผนได้อย่างเหมาะสม ทำให้แผนงานมีความน่าเชื่อถือและเป็นไปได้มากขึ้น สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้น “เงื่อนไขด้านความรู้” เป็นเงื่อนไขพื้นฐานในการตัดสินใจอย่างรอบคอบ ระมัดระวัง การพัฒนาทักษะด้านนี้ถือเป็นรากฐานสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะด้านอื่นๆ

2.2 การใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานในการวางแผน อยู่ในระดับมากที่สุด กล่าวคือ นักเรียนแสดงออกถึงคุณธรรมหลายประการในระหว่างวางแผนและดำเนินงานตามแผน ทั้งความซื่อสัตย์ ความตรงไปตรงมา ความรับผิดชอบ ความมีวินัย และจิตอาสา ซึ่งล้วนสอดคล้องกับ “เงื่อนไขด้านคุณธรรม” ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดกิจกรรมเป็นฐานเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกคุณธรรมเหล่านี้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น การทำงานกลุ่มที่ฝึกความรับผิดชอบ การทำกิจกรรมจิตอาสาที่ฝึกความมีน้ำใจ และการนำเสนอผลงานที่ฝึกความซื่อสัตย์ในการยอมรับจุดอ่อนของตนเอง กระบวนการเรียนรู้แบบนี้ช่วยปลูกฝังคุณธรรมผ่านการปฏิบัติจริงในสถานการณ์ที่ต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ส่งผลให้การวางแผนงานของนักเรียนมีประสิทธิภาพและความรอบคอบมากขึ้น

2.3 การวางแผนแบบพอประมาณ อยู่ในระดับมาก กล่าวคือ นักเรียนมีความเข้าใจและสามารถนำหลัก “ความพอประมาณ” มาปรับใช้ในการวางแผนได้อย่างชัดเจน จากเดิมที่อาจวางแผนใหญ่เกินกำลังหรือใช้งบประมาณเกินความจำเป็น หลังการเรียนรู้และเผชิญปัญหาจริง นักเรียนได้เรียนรู้ที่จะปรับขนาดกิจกรรมให้พอเหมาะพอดีกับเวลาและทรัพยากรที่มี เช่น การปรับลดขอบเขตของกิจกรรมให้เหมาะสม การรู้จักเพื่อเหลือเพื่อขาดสำหรับงบประมาณสำรองหรือเวลาสำหรับขั้นตอนสำคัญ แสดงให้เห็นถึงการจัดทำแผนงานที่อยู่บนพื้นฐานทางสายกลาง ไม่เกินตัวหรือน้อยเกินไป การพัฒนาทักษะนี้เป็นผลจากการเพิ่มพูนความรู้และทักษะการคิดวิเคราะห์ที่รอบคอบมากขึ้น

2.4 การวางแผนอย่างมีเหตุผล อยู่ในระดับมาก กล่าวคือ นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีในการใช้เหตุผลรองรับการวางแผนในทุกขั้นตอน ตั้งแต่วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินงาน ไปจนถึงการประเมินผล นักเรียนสามารถอธิบายเหตุผลเบื้องหลังการตัดสินใจได้อย่างชัดเจน และพร้อมที่จะพิจารณา ยอมรับ รวมถึงปรับปรุงแผนของตนอย่างมีเหตุผลเมื่อได้รับคำแนะนำ การที่นักเรียนตั้งคำถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสามารถวิเคราะห์เชื่อมโยงเหตุผลเชิงสรุปจากประสบการณ์ทำกิจกรรม แสดงให้เห็นถึงวุฒิภาวะการคิดแบบองค์รวมที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ต้องมีการไตร่ตรองและสรุปบทเรียน

2.5 การวางแผนโดยสร้างภูมิคุ้มกัน อยู่ในระดับมาก กล่าวคือ นักเรียนมีความตระหนักรู้และให้ความสำคัญกับการสร้างภูมิคุ้มกันในการวางแผนมากขึ้นอย่างชัดเจน นักเรียนแสดงให้เห็นถึงการคำนึงถึงแผนสำรองหรือวิธีแก้ไขปัญหาล่วงหน้าสำหรับสถานการณ์ไม่คาดฝัน เช่น การเตรียมสถานที่สำรองกรณีฝนตก การเปลี่ยนแปลงการใช้สถานที่ที่กะทันหัน หรือการเผื่อเหลือเผื่อขาดด้านงบประมาณและเวลา การเผชิญปัญหาหลังจากได้ลงมือปฏิบัติจริงตามแผนงานในกิจกรรมเรียนรู้ที่ 2 ทำให้นักเรียนได้รับบทเรียนโดยตรง เรื่องความสำคัญของการมีภูมิคุ้มกัน ส่งผลให้นักเรียนเข้าใจว่า การวางแผนควรคิดถึงปัจจัยภายนอกที่อาจส่งผลกระทบด้วยเสมอ การที่นักเรียนนำเสนอความเสี่ยงและแนวทางรับมือในแผนของตนเองอย่างเป็นระบบมากขึ้น สะท้อนว่านักเรียนมีภูมิคุ้มกันทางความคิดในการจัดการกับความไม่แน่นอนแล้วในระดับหนึ่ง ทักษะนี้จะพัฒนาต่อไปได้อีกเมื่อนักเรียนมีโอกาสทำกิจกรรมที่ซับซ้อนขึ้นในอนาคต

การวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถพัฒนาได้จากการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบนี้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการปลูกฝังและเสริมสร้างทักษะในมิติต่างๆ ได้แก่ ความรู้ คุณธรรม ความพอประมาณ การใช้เหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกัน ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมั่นคงและปลอดภัยในอนาคต

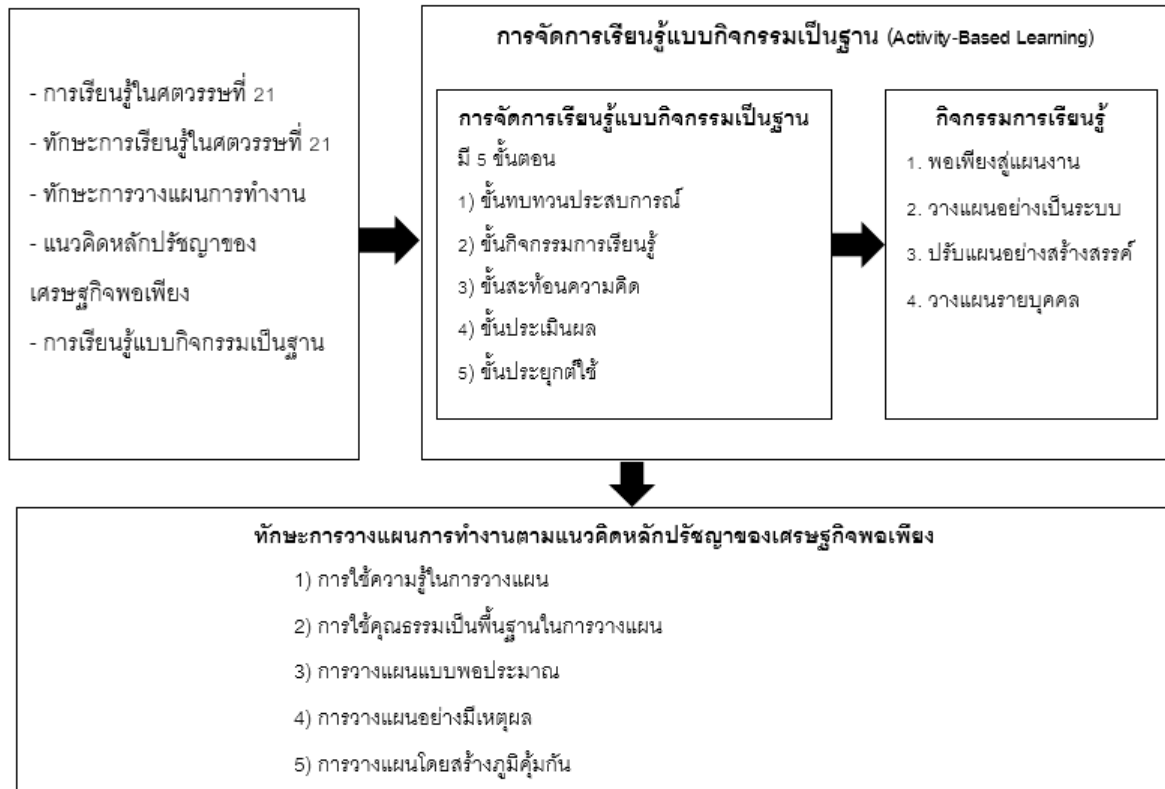
องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากวิจัย คือ การพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงานของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง งานวิจัยนี้ได้แนะนำแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) มาใช้เป็นกรอบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างทักษะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะด้านการวางแผนการทำงานอย่างมีระบบ

การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นทบทวนประสบการณ์ ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นสะท้อนความคิด ขั้นประเมินผล และขั้นประยุกต์ใช้ ซึ่งแต่ละขั้นตอนจะถูกออกแบบให้เชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิด วิเคราะห์ การตัดสินใจ และการลงมือปฏิบัติจริง ได้แก่ กิจกรรมพอเพียงสู่แผนงาน วางแผนอย่างเป็นระบบ ปรับแผนอย่างสร้างสรรค์ และวางแผนรายบุคคล

ผลจากการจัดการเรียนรู้ในลักษณะดังกล่าว ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงานได้อย่างครอบคลุม ทั้งในด้านความรู้ คุณธรรม ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน โดยเฉพาะการใช้ความรู้ในการวางแผน การใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ การวางแผนอย่างรอบคอบเหมาะสมกับบริบท การพิจารณาผลที่อาจเกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล และการเตรียมการรับมือกับความเสี่ยงอย่าง

สร้างสรรค์ ทั้งนี้ สอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงและยั่งยืนในสังคมยุคใหม่ สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การพัฒนาทักษะการวางแผนการทำงานตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดทำหลักสูตรและการเรียนการสอนสังคมศึกษา โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกระดับชั้น โดยเน้น กิจกรรมเป็นฐาน (ABL) ที่ส่งเสริมการวางแผนและคุณลักษณะที่ดี

1.2 ออกแบบกิจกรรมที่เน้นการคิดวิเคราะห์จากประสบการณ์ตรง เพื่อให้ นักเรียนเชื่อมโยงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับชีวิตจริงได้

1.3 ครูผู้สอนควรปรับบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ และควรให้ข้อเสนอแนะ (Feedback) รายบุคคล เพื่อช่วยให้นักเรียนพัฒนาได้ตรงจุดและต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งถัดไป

2.1 การวิจัยครั้งต่อไปควรออกแบบในรูปแบบกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยมีการเปรียบเทียบผลระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบกิจกรรมเป็นฐานในการพัฒนาทักษะวางแผนการทำงานตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อศึกษาประสิทธิผลและความเหมาะสมในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในบริบทที่เฉพาะเจาะจง

2.3 ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังวิชาอื่นๆ เพื่อศึกษาประสิทธิผลและความเหมาะสมในการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐานในบริบทที่แตกต่างกันเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- จรินทร์ ทรงพุฒิปัญญา. (2566). การพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 8(3), 1005-1010.
- จริยา ดิงแยมศรี. (2565). การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. รายงานวิจัยในชั้นเรียน. เชียงราย: โรงเรียนในจังหวัดเชียงราย.
- ชไมพร สี่มา. (2562). พฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนกรพิทักษ์ศึกษา รายวิชา 463 401. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐภูมิ สุกณี. (2559). การพัฒนาเจตคติ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และพฤติกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญภา ตลับกลาง. (2562). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีสอนกิจกรรมเป็นฐานสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดเขยงเขต. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภัทรสร นรเหรียญ. (2562). การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน ร่วมกับสื่อประสม เพื่อพัฒนาความสามารถในการฟัง การพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มาริษา ศรีชะแก้ว และสถาพร วิชัยรัมย์. (2562). เศรษฐกิจพอเพียง: แนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย. วารสารสหวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 3(1), 22-37.
- มูลนิธิยุวพัฒน์. (2562). ทักษะชีวิต สิ่งสำคัญสำหรับวัยรุ่นยุคศตวรรษที่ 21. แหล่งที่มา <https://www.yuvabadhanafoundation.org/th/> สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2567.
- ลัญจกร นิลกาญจน์, ปัญญา เลิศไกร และสุดาวรรณ มีบัว. (2560). เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน. วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 9(1), 203-211.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). รายงานการศึกษาสภาวะการศึกษาไทย พ.ศ. 2561/2562 การปฏิรูปการศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- เสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์. (2560). ความรู้ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี, 11(25), 88-89.

- หทัยรัตน์ บุญโยปษ์ภูมิภัก. (2561). การศึกษาการส่งเสริมทักษะชีวิตในเด็กวัยเรียนของครอบครัวในชุมชนเมือง.
วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 21, 276-293.
- อมรรัตน์ เตชะนอก, รัชณี จรุงศิริวัฒน์ และพระฮอนด้า วาทสโท. (2563). การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21.
วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 7(9), 1-15.